

Perspectieven op ouder worden en de sociaal professional

GERRIT WOLFSWINKEL

Joost van Vliet en Jan. S. Jukema (red.) (2014). Perspectieven op ouder worden en de sociaal professional. Den Haag: Boom Lemma. (368 pagina's, € 39,50, ISBN 978-90-5931-988-2).

'Ouder worden is divers worden.' Dat is het credo van dit onlangs verschenen boek. In dit lijvige werk komen uitgebreid actuele thema's en nieuwe inzichten met betrekking tot het proces van ouder worden, beeldvorming en benadering en de daarmee samenhangende vraagstukken aan de orde. Daarbij richt het boek zich nadrukkelijk ook op de consequenties daarvan voor het professioneel handelen.

Het boek is onderverdeeld in een drietal themagebieden. Het eerste is *Ouderen in Nederland*, waarin onderwerpen aan bod komen als emancipatie, netwerken, tijdsbesteding, sociaal-maatschappelijke positie, arbeid en inkomen. Het tweede is *Levensloop, kwetsbaarheid en veroudering*. In dit deel benaderen de auteurs veroudering vanuit verschillende wetenschappelijk disciplines zoals de biologie,

sociologie, psychologie, geriatrie, medische invalshoek, zingeving, levensloopbenadering. Het derde is *Hulp- en dienstverlening met en voor ouderen*. Hier gaat het met name over beleid en praktijk van de hulpverlening, met alle vragen en dilemma's vandien.

Al sinds de jaren tachtig zijn er met wisselend resultaat initiatieven geweest om binnen het HBO (Sociaal werk en Verpleegkunde) aandacht te geven aan thema's als levensloop, levensfasen en ouderdom in de vorm van afstudeerprogramma's, themalessen, studiedagen en dergelijke. De naderende vergrijzingsgolf en de maatschappelijke gevolgen daarvan op het gebied van werk, zorg en wonen vormen daarvoor de motivatie. Deze aandacht werd vooral ingegeven door de verwachte problemen die deze demografische verschuiving

op deze gebieden zou kunnen opleveren en hoe daarmee beroepsmatig om te gaan.

Een belangrijk discussiepunt is hierbij altijd geweest of je ouderen als een doelgroep kunt beschouwen, zoals dat geldt voor bijvoorbeeld verstandelijk gehandicapten, psychiatrische patiënten of werkzoekenden. Het credo van dit boek *'Ouder worden is divers worden'* suggereert van niet. Ouderen zijn geen groep met gemeenschappelijke kenmerken, behalve dan hun leeftijd en zelfs die is vloeiend: de situatie van een 50-jarige werkzoekende is van geheel andere aard dan van een demente vrouw van 85 jaar.

Diversiteit heeft in de eerste plaats betrekking op de cliënt met zijn of haar levensgeschiedenis, persoonlijkheid, gezondheidssituatie, leefomstandigheden, wensen, waarden, verwachtingen, mogelijkheden en beperkingen. Het lastige voor de werkers op dit terrein is echter niet alleen de complexiteit en de gelaagdheid van de betrokken oudere zelf, maar ook de context waarbinnen deze verkeert: alleenstaand of met partner, is er familie die in de buurt woont en die bereid en in staat is aandacht en zorg te bieden en hoe is de relatie daarmee, zijn er burens die iets kunnen en willen doen, hoe is het contact met de huisarts, hoe is de zorg- en dienstverlening ter plaatse georganiseerd, hoe zijn de financiële regelingen enzovoort?

Dan de werker zelf: wat is zijn/haar taak, welke vaardigheden, mogelijkheden en bevoegdheden heeft deze, hoe is de band met de cliënt, welke ruimte en ondersteuning krijgt hij/zij vanuit de organisatie?

Verder is er nog de fysieke omgeving van de cliënt: het huis (aanpassingen, bouwkundige staat, comfort), de woonomgeving (de

buurt, bereikbaarheid van winkels, openbaar vervoer, veiligheid).

In dit boek wordt dit probleem opgelost door te kiezen voor een breed scala aan perspectieven, waarin deskundigen uit zeer uiteenlopende disciplines hun licht laten schijnen op deelaspecten van dat complexe geheel.

Dit levert meer op dan alleen een optelsom van informatie en zienswijzen, want behalve verschillen zijn er natuurlijk ook overeenkomsten tussen ouderen, al zien die er op individueel niveau soms heel anders uit. Voor iedere oudere geldt dat je bestaan verandert, je op allerlei niveaus stappen terug moet doen of afscheid moet nemen van iemand of iets dat je dierbaar is. De eindigheid van het leven komt in zicht, al is dat perspectief ook weer voor iedereen anders.

Ieder thema wordt afgesloten met een samenvatting van belangrijke leerpunten die in perspectief worden gezet.

Het geheel overziend concludeer ik dat het een zeer compleet boek is geworden, deskundig en helder geschreven, met uiterst relevante en actuele informatie, voorzien van praktijkvoorbeelden, verwijzingen, korte samenvattingen en casuïstiek.

Er hebben maar liefst 38 auteurs aan dit boek een bijdrage geleverd, de diversiteit is ook daarin aanwezig.

Over de auteur

Gerrit Wolfswinkel is oud-docent MWD aan Hogeschool De Horst in Driebergen/Amersfoort met als speciaal aandachtsgebied ouder worden en ouderenwerk. Daarvoor werkte hij bij de HBO Bejaardenwelzijnswerk in Den Haag en de Landelijke Stichting Opleidingen Bejaardenwerk (LSOB).